

มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย

A Study of the Past and Present Towards the Direction of
Social Work of the Catholic Church in Thailand

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ*

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Rev. Dr.Nantapon Suksamran*

Faculty of Divinity, Saengtham College

บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Rev. Dr.Apichit Chinnawong

Faculty of Divinity, Saengtham College

ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Asst. Prof. Dr.Saranyu Pongprasertsin

Faculty of Education, Saengtham College

บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)

Rev. Asst. Prof. Dr.Aphisit Kitcharoen

Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)

บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Rev.Wittaya Lerttanongsak

Faculty of Divinity, Saengtham College

บาทหลวง ผศ. ดร.ฟรังซิส ไก่ส์

คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Rev. Asst. Prof. Dr.Francis Cais

Faculty of Divinity, Saengtham College

บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Rev. Asst. Prof. Dr.Wutthichai Ongnawa

Faculty of Humanities, Saengtham College

*Corresponding Author, e-mail: suksamran.nantapon@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	29 ตุลาคม 2567
แจ้งแก้ไข	28 พฤศจิกายน 2567
ตอบรับบทความ	11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย และ 2) เพื่อสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคม สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ขับเคลื่อนงานด้านสังคมพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สัตบุรุษ ประชาชน ที่เป็นเครือข่ายงานด้านสังคมพัฒนา ในประเทศไทย จาก 11 สังฆมณฑล จำนวน 245 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และระยะที่ 2 การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต ด้วยเทคนิควิธีการวิจัย EDFR โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคตของพระศาสนจักรในประเทศไทย จาก 11 สังฆมณฑล

ผลการศึกษาพบว่า

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.2 เมื่อวิเคราะห์ตามสถานภาพแล้ว ผู้ตอบแบบสำรวจ ร้อยละ 87.9 เป็น ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานตน เจ้าหน้าที่ศูนย์สังคมพัฒนา โดยสังฆมณฑลจันทบุรีมีผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุดคือร้อยละ 31.3 ในการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ

บรรเทาความเดือดร้อน มีความเด่นชัดมากที่สุด ร้อยละ 60.2 อีกทั้งเมื่อสำรวจการดำเนินงานด้านสังคม ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้ง 5 ด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.47 - 4.42 ซึ่งอยู่ในระดับสูง ถึงสูงมาก อีกทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยที่ควรเพิ่มขึ้น คือมิติของงานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ร้อยละ 44.60 สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ฝ่ายสังคมควรเพิ่มเติม คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร การเสริมสร้างศักยภาพหรือทักษะที่จำเป็นให้กับผู้คน การประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยคนยากไร้ การมอบทุน/ทุนการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต และการกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไข

ระยะที่ 2 การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต พระศาสนจักรมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสังคมไทย ผ่านงานด้านสังคมที่หลากหลาย มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยความท้าทายคือการทำงานที่รวดเร็วเน้นกิจกรรม อาจละเลยผลลัพธ์ระยะยาว พระศาสนจักรต้องยึดมั่นในหลักคำสอน มุ่งสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ซึ่งอนาคตเน้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาโครงการเชิงพื้นที่ สร้างความยั่งยืน มุ่งเน้นคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประเมินผลจากความยั่งยืน ผลกระทบต่อบุคคล ชุมชน และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยอาศัยแนวทาง: เน้นจิตตารมณ์ บูรณาการ มุ่งโครงการยั่งยืน พัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : งานด้านสังคมในประเทศไทย; พระศาสนจักรในประเทศไทย

Abstract

A Study of the Past and Present Towards the Direction of Social Work of the Catholic Church in Thailand. To study the current situation and needs of social work in the Catholic Church in Thailand. To create a vision for the future of social work in the Catholic Church in Thailand. Methodology: Phase 1: A survey was conducted with 245 respondents from 11 dioceses in Thailand. The respondents included policymakers, social development workers, stakeholders, laity, and

people involved in social development networks. And Phase 2: A focus group discussion was conducted with 9 experienced social workers from 11 dioceses in Thailand.

Findings:

Phase 1: The majority of respondents were male (54. 2%). Most respondents were lay consecrated persons (87.9%). The most prominent area of social work was relief and welfare (60. 2%). The average score for the implementation of social work in five areas was between 3.47 and 4.42, which is considered high to very high. The highest average score for the opinion on the direction of social work was for the need to increase networking and collaboration (44.60%). The most suggested additional activities for the social work department were: Providing education on the social teachings of the Church. Empowering people with necessary skills. Coordinating and integrating work to help the poor. Providing scholarships for living. Encouraging community members to participate in finding solutions.

Phase 2: The Catholic Church plays an important role in helping Thai society through various social works. The focus is on sustainable development, taking into account human dignity and values. The challenge is to work quickly and focus on activities, which may neglect long-term results. The Church must adhere to its teachings and strive for cooperation with all sectors. Future Directions: Focus on exchange and learning. Develop sustainable area-based projects. Emphasize values and human dignity. Evaluate results based on sustainability, impact on individuals and communities, and attitude change. Utilize the following guidelines: Emphasize spirituality, Integrate, focus on sustainable projects, Develop sustainable communities.

Keywords: Caritas Thailand; Church in Thailand

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คำสอนหลักในการทำงานพัฒนาสังคม มาจากแนวคิดพื้นฐานที่ว่า “ความยินดีและความหวัง ความทุกข์และความกังวลของประชาชนในยุคนี้ โดยเฉพาะของคนยากจนและผู้ถูกข่มเหงด้วยวิธีใดก็ตาม ล้วนเป็นความยินดี ความหวัง ความทุกข์และความกังวลของบรรดาศิษย์ของพระคริสตเจ้าทั้งนั้น” (สภาสังคายนาวาติกันที่ 2) พระศาสนจักรคาทอลิกตอบสนองต่อสถานการณ์สังคม ทำพันธกิจสงเคราะห์ช่วยเหลือมนุษยชาติ ดังพระวาจาที่ว่า “ท่านต้องรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง” (มธ 22: 39)

พระศาสนจักรในเอเชียตื่นตัวและตระหนักว่า ในฐานะสถาบันต้องสนใจและมีส่วนร่วมในความเป็นไปและปัญหาของสังคมโลก รู้จักการวิเคราะห์และวิพากษ์สังคม มีเครื่องมือในการทำงานพัฒนา ภายใต้ความร่วมมือภายหลังการก่อตั้งสหพันธ์สภาพระสังฆราชแห่งเอเชีย ในปี ค.ศ. 1970 และก่อตั้งสำนักปฏิบัติงานชื่อ “สำนักงานเพื่อการพัฒนามนุษย์” (Office for Human Development) ในปี ค.ศ. 1972 งานด้านพัฒนาสังคมจึงก่อเกิดอย่างเป็นรูปธรรมในพระศาสนจักรท้องถิ่นทั่วทวีปเอเชีย

พระศาสนจักรในประเทศไทยเริ่มต้นทำงานด้านสังคมกับผู้ยากไร้ ชาวสลัมย่านดินแดง และห้วยขวาง โดยการนำของคุณพ่อ Alfred Bonnigie คณะเยซูนิต ร่วมกับทีมแพทย์และนักศึกษาอาสาสมัครกลุ่มเล็กๆ และต่อมาคุณพ่อบุญเลื่อน หมั่นทรัพย์ (ปัจจุบัน พระสังฆราชมีคาเอล บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์) ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้พระศาสนจักรไทยในอดีตตื่นตัวทำงานด้านพัฒนา และเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการขยายแนวคิดงานพัฒนาไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยแตกแขนงเป็นงานด้านต่าง ๆ ในพระศาสนจักรไทย

ความพยายามของพระศาสนจักรไทยในการทำงานพัฒนาสังคม เกิดผลเป็นรูปธรรมเริ่มจาก 1) งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน 2) งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ 3) งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง 4) งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง และ 5) งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน

โอกาสครบรอบ 50 ปี นับตั้งแต่องค์กร Caritas Internationalis (CI) ตอรับการเป็นสมาชิกของสภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา ในปี ค.ศ. 1973 งานพัฒนาสังคมของ

พระศาสนจักรไทยยังคงดำเนินงานตามจิตตารมณ์และคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร จากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ในกรณีนี้ คณะกรรมการคาร์ดิัส ไทยแลนด์ เห็นสมควรจัดทำ การวิจัยโอกาสครบรอบ 50 ปี การดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย เพื่อเป็นการศึกษาสภาพความเป็นจริงและความต้องการของงานด้านสังคม อีกทั้งเพื่อสร้าง อนาคตภาพไปสู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต อันจะนำไปสู่ ผลที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของ พระศาสนจักรในประเทศไทย
2. เพื่อสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคม สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยใน อนาคต

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของ พระศาสนจักรในประเทศไทย

การศึกษาในระยะที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เอกสารของงานด้านสังคมของพระศาสนจักร ในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร 2) กฎศีกาพระศาสน จักกรไทย 2015 3) นโยบายงานด้านสังคมของสภาพระสังฆราช 4) แผนงานอภิบาลด้านสังคม ของสังฆมณฑล 5) แนวโน้มและนโยบายงานสังคมพัฒนาของภาครัฐ และ 6) นโยบายอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง อีกทั้งสำรวจสภาพความเป็นจริงและสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงาน ด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย จากผู้เกี่ยวข้อง

ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ขับเคลื่อนงานด้านสังคมพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สัตบุรุษประชาชนที่เป็นเครือข่ายงานด้านสังคมพัฒนา ในประเทศไทย จาก 11 สังฆมณฑล จำนวน 600 คน

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ขับเคลื่อนงานด้านสังคมพัฒนา
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สัตบุรุษ ประชาชนที่เป็นเครือข่ายงานด้านสังคมพัฒนา ในประเทศไทย
จาก 11 สังฆมณฑล จำนวน 245 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง “มองอดีตและ
ปัจจุบันสู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย” โอกาส 50 ปี
การดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบจำนวน 3 ข้อ และตอนที่ 2 แบบสอบถาม
การดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด
เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย
จำนวน 1 ข้อ แบบสอบถามแบบเรียงลำดับ เพื่อเรียงลำดับความโดดเด่นของงานสังคมด้าน
ต่าง ๆ ที่ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ในปัจจุบัน จำนวน 1 ข้อ และเป็นแบบมาตราประเมิน
ค่า 5 ระดับ ได้แก่ จริงในระดับมากที่สุด จริงในระดับมาก จริงในระดับปานกลาง จริงในระดับ
น้อย จริงในระดับน้อยที่สุด ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ
บรรเทาความเดือดร้อน ด้านที่ 2 งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ
ด้านที่ 3 งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง ด้านที่ 4 งาน
รณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง และด้านที่ 5 งานประสาน
เครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน
จำนวน 49 ข้อ และแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและ
ความก้าวหน้าในงานอภิบาลรับใช้สังคมของฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) จำนวน 2 ข้อ โดย
ก่อนการตอบแบบสำรวจมีการขออนุญาตเก็บข้อมูล และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่
ผู้ตอบแบบสำรวจ และให้ผู้ตอบแบบสำรวจลงนามยินยอมการให้ข้อมูลทั้งในรูปแบบออนไลน์
และออฟไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล: รวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติบรรยาย

ระยะที่ 2 การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนาจักรไทยในอนาคต เทคนิค

วิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 นี้ เป็นการกำหนดทิศทาง และนโยบาย ในการทำงาน ด้านสังคมของพระศาสนาจักรไทยในอนาคต โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 9 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านสังคมของพระศาสนาจักรไทยในอนาคตของ พระศาสนาจักรในประเทศไทย จาก 11 สังฆมณฑล มีขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านสังคมพัฒนาในประเทศไทย จำนวน 9 ท่าน อธิบายขั้นตอนการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1
- 2) ทำการอภิปรายรอบที่ 1 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง
- 3) ทำการอภิปรายรอบต่อไป จนกว่าจะได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการเขียน อนาคตภาพ
- 4) วิเคราะห์/สังเคราะห์ หาฉันทามติ
- 5) เขียนอนาคตภาพ (Scenario Write-Up)

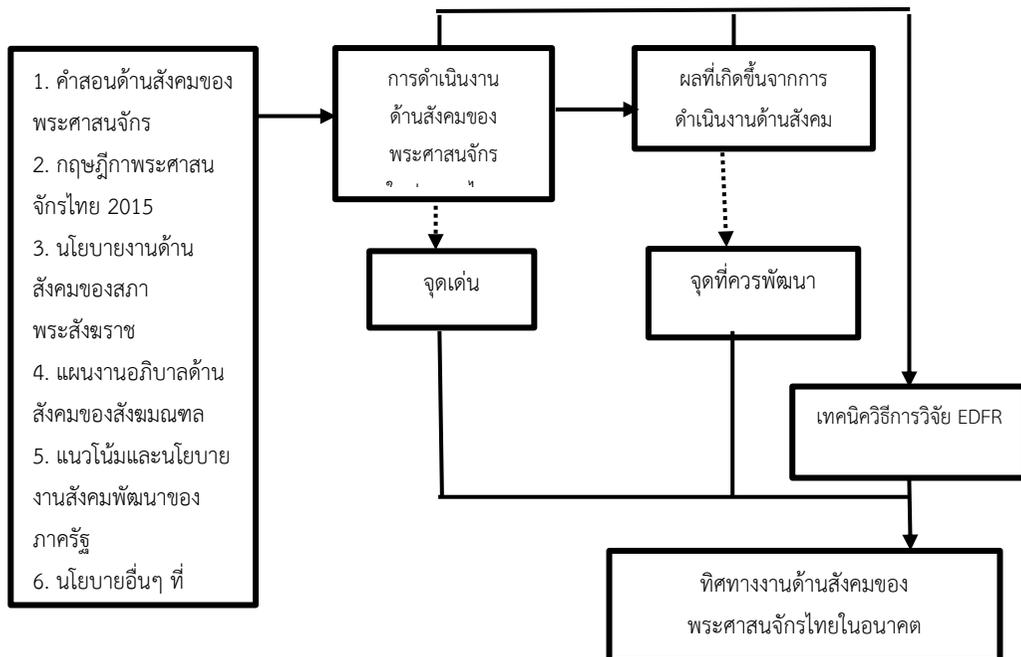
การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสังเคราะห์ เชิงระบบ (Systematic Synthesis) และ การเขียนอนาคตภาพ (Scenario Write-Up)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของ พระศาสนาจักรในประเทศไทย
2. ได้ร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานและผลที่เกิดขึ้นของการดำเนินงานด้านสังคม ในประเทศไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน วิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา
3. ได้ร่วมกันไตร่ตรองและอภิปราย เขียนอนาคตภาพทิศทางงานด้านสังคมของ พระศาสนาจักรในประเทศไทยในอนาคต
4. ได้ทราบผลจากการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนาจักรในประเทศไทย ที่ส่งผล ต่อพี่น้องสัตบุรุษและพี่น้องต่างความเชื่อ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย เป็นการศึกษาสภาพความเป็นจริง และภาพความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพความเป็นจริงที่ได้นี้ เป็นข้อมูลสำหรับการสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคม สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ผ่านการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร 2) กฎฎีกาพระศาสนจักรไทย 2015 3) นโยบายงานด้านสังคมของสภาพระสังฆราช 4) แผนงานอภิบาลด้านสังคมของสังฆมณฑล 5) แนวโน้มและนโยบายงานสังคมพัฒนาของภาครัฐ และ 6) นโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกทั้งสำรวจสภาพความเป็นจริง ผ่านแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย จากผู้เกี่ยวข้อง และระยะที่ 2 เป็นการสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต เทคนิควิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาทำการศึกษาและร่วมกันอภิปราย และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผ่านแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยทำการอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ เนื้อหา เอกสารต่าง ๆ เพื่อหาฉันทามติ สำหรับ การเขียนอนาคตภาพ (Scenario Write-Up) เกี่ยวกับ ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทย ในอนาคต ซึ่งแสดงดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักร ในประเทศไทย แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	ร้อยละ
ชาย	54.2
หญิง	45.8
สถานภาพ	ร้อยละ
บาทหลวง นักบวชชาย นักบวชหญิง บราเดอร์ สามเณร	12.1
ฆราวาสผู้ปฏิบัติงานตน เจ้าหน้าที่ศูนย์สังคมพัฒนา	87.9

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์,
บาทหลวง ผศ. ดร.พรังซิส ไก่ส์, บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

เขตศาสนปกครอง	ร้อยละ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ	22.9
สังฆมณฑลราชบุรี	7.2
สังฆมณฑลจันทบุรี	31.3
สังฆมณฑลเชียงใหม่	2.4
สังฆมณฑลเชียงราย	3.6
สังฆมณฑลนครสวรรค์	4.8
สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี	1.2
อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง	2.4
สังฆมณฑลนครราชสีมา	3.6
สังฆมณฑลอุบลราชธานี	12
สังฆมณฑลอุดรธานี	8.4

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.2 เมื่อวิเคราะห์ตามสถานภาพแล้ว ผู้ตอบแบบสำรวจ ร้อยละ 87.9 เป็น ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานตนเจ้าหน้าที่ศูนย์สังคมพัฒนา โดยสังฆมณฑลจันทบุรีมีผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุดคือร้อยละ 31.3

จากนั้นผู้วิจัยได้สำรวจความเด่นชัดของการดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศที่เด่นชัด ซึ่งแสดงใน ตาราง 2

ตาราง 2 การดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยที่เด่นชัด

มิติของงานสังคม	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน	60.2	3.99
งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอก พระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน	43.4	3.97
งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง	32.5	3.99
งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง	34.9	3.9
งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ	24.1	4.14

จากตาราง 2 พบว่า งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน มีความเด่นชัดมากที่สุดของการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย (ร้อยละ 60.2) รองลงมาคืองานประสานเครือข่ายระหว่างภาคีทั้งภายใน และภายนอกพระศาสนจักร และการบูรณาการงานร่วมกัน (ร้อยละ 43.4) งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง (ร้อยละ 32.5) งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง (ร้อยละ 34.9) และงานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึกให้เกิดความเคารพในสิทธิ มีความเด่นชัดน้อยที่สุด (ร้อยละ 24.1)

จากนั้นผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงตามมิติต่าง ๆ ของการดำเนินงานด้านสังคมทั้ง 5 มิติ แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 การดำเนินงานด้านสังคม สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริง

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
ด้านที่ 1 งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน		
1	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ จากโรคติดต่อ ร้ายแรง หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ จากความขัดแย้ง/สงคราม	4.06
2	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีแนวทางช่วยเหลือเยียวยาจิตใจของ ผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง	3.65
3	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีแนวทางในการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ จากสภาพแวดล้อมที่แปรปรวน	3.61
4	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการเยียวยาจิตใจ หรือให้กำลังใจแก่ ผู้ทุกข์ร้อนจากปัญหาในชีวิตประจำวัน	3.88
5	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีแนวทางฟื้นฟูชุมชน หรือสังคม หลังเกิดภัยพิบัติ โรคระบาด หรือสถานการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ	3.81
6	พระศาสนจักรมีแผน หรือแนวทางเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ	3.47
7	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ให้ส่งเสริมความเข้มแข็ง หรือสนับสนุนชุมชนเพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ได้แม้เกิดวิกฤติต่าง ๆ	3.99
8	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สนับสนุน และส่งเสริมศักยภาพ ของชุมชนในด้านต่าง ๆ	3.99

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
 บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์,
 บาทหลวง ผศ. ดร.พรังขิส ไก่สี, บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
9	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการปกป้องผู้ที่ถูกคุกคาม หรือได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ หรือแม้กระทั่งเหตุการณ์ ความขัดแย้ง	3.82
10	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ดำเนินงานบริการต่าง ๆ เพื่อคนยากจน	4.23
11	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ให้ความช่วยเหลือบุคคลชายขอบ หรือบุคคลยากจนอย่างมีคุณภาพ	4.07
12	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ด้วยบรรยากาศแห่งความเมตตา เกื้อกูลกัน	4.27
ด้านที่ 2 งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ		
13	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ยึดคำสอน และแบบอย่างของพระเยซู สำหรับการดำเนินงานเพื่อการช่วยเหลือผู้อื่น	4.42
14	คุณค่าพระวรสาร และคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร เป็นพื้นฐาน สำหรับการดำเนินการช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ผ่านโครงการต่าง ๆ ของฝ่าย สังคม(Caritas Thailand)	4.31
15	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการสร้างวัฒนธรรมความรักฉันท์ พี่น้องให้เกิดขึ้นในองค์กรต่าง ๆ ของพระศาสนจักร	4.01
16	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ให้ความสำคัญแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ที่ต้องการ ความช่วยเหลือมากที่สุด	4.28
17	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านกิจกรรม และการช่วยเหลือผู้อื่นระหว่างศาสนาต่างๆ และหน่วยงานงานต่าง ๆ	4.06
18	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อการทำงานร่วมกัน	3.89
19	กิจกรรมที่ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ได้ดำเนินการสะท้อนถึง หลักปฏิบัติด้านความรักของพระคริสตเจ้าในบริบทสังคม	4.13
20	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สอดแทรกแนวคิดทางศาสนา และสิทธิมนุษยชนในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการสร้างสันติให้เกิดในสังคม	4.16

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
21	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ผลักดันให้ผู้คนร่วมกันสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินชีวิตที่ผาสุก	3.95
ด้านที่ 3 งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง		
22	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) กำหนดแนวทางการช่วยเหลือเพื่อลดปัญหาความยากจน	3.82
23	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการจัดอบรม ให้ความรู้แก่บุคคลต่างๆ/ผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต	3.96
24	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) เปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ เช่น บุคคลชายขอบ หรือผู้ด้อยโอกาส ได้พัฒนาศักยภาพหรือความสามารถของตนเอง	3.99
25	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ให้การศึกษาแก่บุคคลต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน	3.87
26	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) รับฟังความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน	3.83
27	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) เปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ ทุกระดับได้มีพื้นที่ และโอกาสสำหรับทำงานร่วมกัน	3.93
28	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ส่งเสริมศักดิ์ศรีของมนุษย์หรือปกป้องสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ควรได้รับ	4.13
29	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สร้างความเข้มแข็ง ความรู้ในด้านเศรษฐกิจการเงิน สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ให้แก่ครอบครัวต่าง ๆ	3.83
30	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สนับสนุนและช่วยเหลือให้ทุกคนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม	3.65
31	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ส่งเสริมให้แต่ละชุมชน มีกลุ่ม-องค์กรต่าง ๆ เพื่อการช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน	3.96
32	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีแนวทางในการแก้ไข พัฒนาช่วยเหลือบุคคลยากจน หรือบุคคลชายขอบ อย่างเป็นรูปธรรม	3.92

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
 บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์,
 บาทหลวง ผศ. ดร.พรังขิส ไก่ส์, บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
ด้านที่ 4 งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง		
33	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการช่วยเหลือ แก้ไข พัฒนา ส่งเสริมมนุษย์ อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน	3.86
34	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) เรียกร้องให้แต่ละภาคส่วนปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน	3.96
35	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการเรียกร้อง หรืออรรถรงค์ให้แต่ละภาคส่วนได้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์	4.17
36	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการติดตาม สนับสนุนงานต่าง ๆ เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้	3.83
37	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) เปิดโอกาส/ประสานงานให้แต่ละภาคส่วนได้พบปะกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือสร้างความสัมพันธ์ เป็นเครือข่ายทำงานร่วมกัน	4.05
38	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) จัดรณรงค์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบจากความยากจน	3.90
39	เปิดโอกาสให้สตรี มีบทบาทในการทำงานของฝ่ายสังคม (Caritas Thailand)	4.14
40	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีความร่วมมือทำงานรณรงค์กับองค์กรต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	3.92
41	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ในระดับประเทศ/ระดับสากล	4.12
ด้านที่ 5 งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน		
42	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานของพระศาสนจักร เพื่อการช่วยเหลือประชาชน	4.07
43	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สามารถดำเนินงาน กิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ในสังคมร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย	4.07

ข้อ	มิติของงานสังคม	ค่าเฉลี่ย
44	ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกของพระศาสนจักร เพื่อสร้างสังคมที่ผาสุก	4.06
45	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สร้างเครือข่าย หรือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ระหว่างสังฆมณฑล ในการทำงานเพื่อผู้ยากไร้/คนชายขอบ ฯลฯ	4.16
46	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการร่วมมือกับศาสนาต่าง ๆ เพื่อการทำงานช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และงานส่งเสริมสันติในสังคม	3.96
47	องค์กรของพระศาสนจักรมีความน่าเชื่อถือ และมีประสิทธิภาพ	4.13
48	ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีศักยภาพด้านทุนทรัพย์ ทรัพยากรบุคคล และปัจจัยอื่น ๆ เพื่อการทำงานช่วยเหลือ และส่งเสริมความเข้มแข็งแก่ประชาชน	3.73
49	โครงการต่าง ๆ ของฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ	3.55

จากตาราง 3 พบว่า การดำเนินงานด้านสังคม สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริง ด้านที่ 1 งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน เรื่องช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ด้วยบรรยากาศแห่งความเมตตา เกื้อกูลกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.27) และเรื่องพระศาสนจักรมีแผน หรือแนวทางเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.47) ด้านที่ 2 งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ เรื่องฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ยึดคำสอน และแบบอย่างของพระเยซู สำหรับการดำเนินงานเพื่อการทำงานช่วยเหลือผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.42) และฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.89) ด้านที่ 3 งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง โดยฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ส่งเสริมศักดิ์ศรีของมนุษย์ หรือปกป้องสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ควรได้รับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.13) และฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) สนับสนุนและช่วยเหลือ ให้ทุกคนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.65) ด้านที่ 4 งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง เรื่องฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการเรียกร้อง หรือรณรงค์ให้

แต่ละภาคส่วนได้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.17) และฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีการติดตาม สนับสนุนงานต่าง ๆ เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.83) ด้านที่ 5 งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน โดยองค์กรของพระศาสนจักรมีความน่าเชื่อถือ และมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.13) และโครงการต่าง ๆ ของฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ค่าเฉลี่ย 3.55)

จากนั้นผู้วิจัย ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศที่ควรเพิ่มขึ้น แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศที่ควรเพิ่มขึ้น

มิติของงานสังคม	ร้อยละ
งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน	44.60
งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง	41
งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง	34.90
งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ	33.70
งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน	24.10

จากตาราง ตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศที่ควรเพิ่มขึ้น คือ มิติของงานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ร้อยละ 44.60) รองลงมาคือ งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง (ร้อยละ 41) งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง (ร้อยละ 34.90) งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ (ร้อยละ 33.70) และงานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด (ร้อยละ 24.10)

จากนั้นผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมที่ฝ่ายสังคม (Caritas Thailand) ควรเพิ่มเติม พบว่า ฝ่ายสังคมควรเพิ่มเติมกิจกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ดังนี้ งานอบรม ส่งเสริม จัดสัมมนา เพื่อพัฒนาทักษะเช่น ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ ด้านคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร และด้านศักยภาพที่สามารถใช้ชีวิตในสังคม การส่งเสริมการประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยคนยากไร้ เช่น กลุ่มวินเซนเดอปอล ศูนย์สังคมพัฒนา การอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพการเสริมสร้างความรู้และทักษะชีวิต การมอบทุน/ทุนการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต และการกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไข เช่น ลงพื้นที่ในชุมชน เป็นต้น

ระยะที่ 2 การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต

บทบาทของพระศาสนจักรคาทอลิกต่อสังคมประเทศไทย พระศาสนจักรมีหน่วยงาน วิเคราะห์สังคมไทย เพื่อติดตามสถานการณ์ทางสังคมอย่างต่อเนื่อง (think-tank) เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์และนโยบายต่าง ๆ ของงานสังคม พระศาสนจักรมีบทบาทต่อการช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง และทันท่วงทีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม และงานสังคมมีผลต่อองค์กรอื่น ๆ ในประเทศไทยอีกด้วย สิ่งที่ควรมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต พบว่า เน้นการไตร่ตรองมโนธรรมของบุคคลที่ทำงาน เพื่อเข้าใจจิตตารมณ์ของการทำงานด้านสังคมอย่างแท้จริง อีกทั้งต้องสร้างจิตตารมณ์ให้แก่ผู้ทำงาน ในอนาคตควรเน้นเรื่องความยั่งยืน และความเข้มแข็งของการทำงานแต่ละโครงการ ลดช่องว่างของการทำงานในด้านช่วงวัยให้ประสานงานกันได้เป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนี้การทำงานต่าง ๆ ต้องไม่รวมไว้ที่ศูนย์กลาง เน้นการทำงานด้วยกันของทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน มีการสร้างแพลตฟอร์มที่หลากหลาย เพื่อการทำงาน และเป็นพื้นที่ของการทำงานร่วมกัน สิ่งสำคัญคือการทำงานที่สร้างผลกระทบต่อชุมชน สังคมอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง สิ่งสำคัญคือเน้นเรื่องจุดเริ่มต้นของกิจกรรมต้องเน้นที่จิตตารมณ์ของพระเยซูเจ้า

ความท้าทายของงานด้านสังคม การถูกดึงดูดด้วยปัจจัยด้านทาง ๆ ทำให้เราตอบสนองอย่างรวดเร็วผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จนหลงลืมความยั่งยืนและผลกระทบที่เกิดขึ้น อีกทั้งความท้าทายที่ต้องเป็นมโนธรรมของสังคมอย่างชัดเจน อาศัยหลักคำสอนของพระเยซูเจ้า โดย

พระศาสนจักรสามารถเอาชนะความท้าทายด้วยการยึดจิตตารมณ์ และคำสอนของพระศาสนจักรด้านสังคม

อนาคตของงานด้านสังคม การสร้างพื้นที่ที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเสวนาร่วมกัน กับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก เพื่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมอย่างยั่งยืน และมั่นคง นอกจากนี้ยังเน้นเรื่องบริบทของงานด้านสังคมเชิงพื้นที่มากขึ้น มากกว่ากิจกรรมเชิงโครงการ เพื่อความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบททางสังคม สิ่งที่พระศาสนจักรให้ความสำคัญคือด้านคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ความร่วมมือ พระศาสนจักรมีความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ภายในพระศาสนจักรเอง เพื่อการส่งเสริมคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งมีการร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของภาครัฐและเอกชน มีการบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งนี้รูปแบบความร่วมมือที่ควรเกิดขึ้นควรเป็นความร่วมมือกันภายในอย่างเข้มแข็ง ลดช่องว่างระหว่างแผนก ระหว่างองค์กรต่าง ๆ เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ของสังคม อาศัยจิตตารมณ์และความเป็นหนึ่งเดียวกันในการขับเคลื่อน และการก่อให้เกิดความร่วมมือ

การวัดผลและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลงานด้านสังคมของพระศาสนจักรสามารถวัดและประเมินผลได้จากความยั่งยืน และความมั่นคงที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อบุคคล หรือผลกระทบต่อชุมชน บุคคลตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น อาศัยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การดำเนินชีวิต อีกทั้งประเมินผลจากความยั่งยืน ถึงแม้เวลาจะเปลี่ยนแปลง แต่โครงการที่มียังสามารถดำเนินการต่อเนื่องได้อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา การทำงานที่เน้นจิตตารมณ์ และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับองค์กรอื่น ๆ เน้นโครงการที่ยั่งยืนและมั่นคงตามสถานภาพ และลักษณะบริบทของชุมชนและสังคม ซึ่งต้องทำให้แต่ละสังคม ชุมชนเติบโตอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง “มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย” ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย จากการศึกษาสภาพความเป็นจริง และความต้องการงาน

ด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทยจากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ประกอบด้วย คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร กฤษฎีกาพระศาสนจักรไทย 2015 นโยบายงานด้านสังคมของสภาพระสังฆราช แผนงานอภิมหาด้านสังคมของสังฆมณฑล แนวโน้มและนโยบายงานสังคมพัฒนาของภาครัฐ และนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงให้เห็นว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และความต้องการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ 1. งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน 2. งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ 3. งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง 4. งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง และ 5. งานประสานเครือข่ายระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน จากการวิจัยพบว่า การดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยที่เด่นชัด งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน มีความเด่นชัดมากที่สุด จากคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร บทที่ 6 ที่กล่าวว่า ด้วยความมุ่งมั่นที่จะรับใช้มวลมนุษย์ พระศาสนจักรจึงยื่นความช่วยเหลือให้แก่ชายหญิงทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยก พระศาสนจักรพยายามร่วมมือกับพวกเขาในการเสริมสร้างอารยธรรมแห่งความรัก บนฐานคุณค่าสากลแห่งสันติภาพ ความยุติธรรม ความเป็นปึกแผ่นและเสรีภาพ ซึ่งจะสำเร็จได้ก็ในองค์พระคริสตเจ้า (ยอดพิมพิสาร, 2562) งานสังคมของพระศาสนจักรไทยมีความเด่นชัดในสังคม และเป็นไปตามความสำคัญของเอกสารคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร ที่เน้นย้ำถึงการใส่ใจคนยากจน โดยพระศาสนจักรการทรงแสงโดยตรง เพื่อประโยชน์ของคนอย่างจน ผ่านทางการจัดตั้งสมาคม และองค์กรการช่วยเหลือต่าง ๆ (สีลม ไชยเผือก, 2545) อีกทั้งกฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ก็ปรารถนาให้มีการการยื่นมือช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เพื่อบรรเทาความเดือนร้อนของบุคคล เป็นไปตาม รวมทั้งพวกเขาเองก็จะร่วมมือกันในกิจการความรักเมตตาภาคปฏิบัติให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่พี่น้องผู้ยากไร้และบุคคลชายขอบสังคมในวงกว้างกว่าเดิมตามกำลังความสามารถด้วย (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านสังคมและพัฒนา มนุษย์ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อ

แก้ไขปัญหาคความยากจนเรื้อรังและป้องกันการส่งต่อความยากจนไปยังลูกหลาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2565) ความเด่นชัดทางด้านสังคมในลำดับต่อมา คือ งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน เป็นการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานของพระศาสนจักร เพื่อการช่วยเหลือประชาชน โดยการดำเนินงานกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ในสังคมร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ท่ามกลางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย จากกลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ที่พร้อมบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การพัฒนา เพื่อการลดปัญหาคความยากจนอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2565) ฝ่ายสังคมของพระศาสนจักรไทย สร้างความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการดูแลช่วยเหลือสิ่งสร้างของพระเจ้าอย่างดีเสมอมา เป็นไปตามกฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ที่เน้นย้ำว่า พระศาสนจักรทุกภาคส่วนต้องมองเห็นความสำคัญและร่วมมือกันปกป้องสิทธิมนุษยชน (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) และการร่วมมือกันกับวัฒนธรรมนับเป็นส่วนหนึ่งแห่งการจาริกของพระศาสนจักรในประวัติศาสตร์ (ยอด พิมพิสาร, 2562) ความเด่นชัดด้านถัดมา คือ งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง พระศาสนจักรมีหน้าที่รณรงค์ตามประเด็นต่าง ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ในคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรชี้ให้เห็นว่าการแสวงหาหนทางที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขในเรื่องนี้ “พระศาสนจักร ไม่มีคำตอบด้านเทคนิคที่จะมอบให้” แต่ “ขอมอบวิธีแก้ไขขั้นแรกของปัญหาเร่งด่วนเรื่องการพัฒนา” (ยอด พิมพิสาร, 2562) การพัฒนาที่พระศาสนจักรเสนอคือ การก้าวไปด้วยกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ของสังคม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พระศาสนจักรประเทศไทย มีการเรียกร้องหรือรณรงค์ให้แต่ละภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ อาทิเช่น ศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน การเปิดโอกาส/ประสานงานให้แต่ละภาคส่วนได้พบปะกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือสร้างความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายทำงานร่วมกัน การจัดรณรงค์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบจากความยากจน เป็นต้น สอดคล้องกับกฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ที่เน้นย้ำว่า พระศาสนจักรทุกภาคส่วนต้องมองเห็นความสำคัญและ

ร่วมมือกัน ปกป้องสิทธิมนุษยชน ยอมรับ ยกย่องให้เกียรติและเคารพศักดิ์ศรี (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) ความเด่นชัดด้านถัดมา คือ งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง พระศาสนจักรไทยส่งเสริมศักดิ์ศรีของมนุษย์ หรือปกป้องสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ควรได้รับ อย่างชัดเจน จากสมณสาส์นหลังการประชุมสมัชชา "พระศาสนจักรในเอเชีย" ที่กล่าวว่า การพัฒนาเริ่มต้นและสิ้นสุดลงด้วยความเป็นบุคคลทั้งครบของมนุษย์ ซึ่งได้ถูกสร้างขึ้นตามพระฉายาของพระเจ้า และได้รับพระพรแห่งศักดิ์ศรีและเสรีภาพ ซึ่งเป็นของแต่ละคนโดยเฉพาะ ซึ่งพระเป็นเจ้าของทรงประทานให้ การประกาศระดับนานาชาติ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการริเริ่มหลายอย่างที่ได้รับความบันดาลใจจากการประกาศนี้ เป็นเครื่องหมายว่า มีการให้ความสนใจเพิ่มขึ้น ในระดับโลกเกี่ยวกับศักดิ์ศรีของมนุษย์ (ยอด พิมพิสาร, 2562) และกฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ที่ตระหนักว่า “พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ตามภาพลักษณ์ของพระองค์ พระองค์ทรงสร้างเขาตามภาพลักษณ์ของพระเจ้า พระองค์ทรงสร้างให้เป็นชายและหญิง” (ปฐม 1: 27) มนุษย์ทุกคนจึงมีคุณค่าและศักดิ์ศรีในฐานะลูกของพระเจ้า ดังนั้น พระศาสนจักรต้องตระหนักว่าพันธกิจรักและรับใช้ด้วยชีวิตที่เป็นประจักษ์พยาน (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) นอกจากนี้ ในเอกสารคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร ได้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีศักดิ์ศรีตรงที่พระเจ้าสร้างมา ให้มีภาพลักษณ์เหมือนพระองค์ (สลิสม ไชยเผือก, 2545) การดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ให้ความสำคัญต่อการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ เช่น บุคคลชายขอบ หรือผู้ด้อยโอกาส ได้พัฒนาศักยภาพหรือความสามารถของตนเอง ผ่านการจัดอบรม ให้ความรู้แก่บุคคลต่าง ๆ/ผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังสร้างความเข้มแข็ง ความรู้ ในด้านเศรษฐกิจการเงิน สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ให้แก่ครอบครัวต่าง ๆ สอดคล้องกับกฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 ที่เน้นย้ำว่าพระศาสนจักรต้องเลือกอยู่ข้างคนยากจนเป็นอันดับแรก เรื่องนี้จะต้องเป็น “เทววิทยาชีวิต” (Theology of life) ของพระศาสนจักรมากกว่าเป็นเพียงความคิดหรืองานบริการสังคม การเลือกเช่นนี้เป็นวิถีชีวิตของพระศาสนจักรที่ต้องไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอื่น (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) และการดำเนินงานสังคมของพระศาสนจักรไทย เป็นไปตามหมุดหมายที่ 3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งเน้นการพัฒนา

ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2565) และความเด่นชัดของงานสังคมด้านสุดท้าย คือ งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ พระศาสนจักร โดยจากสมณสาส์นหลังการประชุมสมัชชาพระศาสนจักรในเอเชีย ที่กล่าวว่าโรงเรียนคาทอลิกมีบทบาทที่สำคัญมากในการประกาศพระวรสาร ในการปรับความเชื่อให้เข้ากับวัฒนธรรม สอนหนทางให้มีการเปิดใจและความเคารพนับถือต่อกันและกัน ตลอดจนหล่อเลี้ยงความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างศาสนาต่างๆ (ยอด พิมพิสาร, 2562) ปัจจุบันโรงเรียนคาทอลิกต่าง ๆ สนับสนุน และส่งเสริมนักเรียนให้มีจิตตารมณ์แห่งความรักและรับใจ มีจิตสำนึกให้รู้จักเคารพตนเอง และผู้อื่น อาศัยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ กระบวนการอบรมที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา โดยระบบการศึกษาของคาทอลิกเน้นไปในการให้การส่งเสริมความเป็นมนุษย์ให้มากยิ่งขึ้น โดยสร้างบรรยากาศให้นักเรียน ไม่เพียงแต่ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่ควรได้รับการอบรมทางด้าน การส่งเสริมการพัฒนามนุษย์ทั้งครบ ให้อยู่บนพื้นฐานแห่งคำสอนของพระคริสตเจ้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (ยอด พิมพิสาร, 2562) อีกทั้งสถานศึกษาคาทอลิกต่าง ๆ เป็นขอบฟ้าแห่งความหวังที่เปิดออก จึงจำเป็นต้องทำให้เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของการศึกษาคาทอลิกปรากฏอย่างชัดเจนเสมอ (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) การดำเนินงานด้านการศึกษาที่เด่นชัดที่สุด คือ การนำคุณค่าพระวรสาร และคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร เป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ผ่านโครงการต่าง ๆ อาศัยการยึดคำสอน และแบบอย่างของพระเยซูสำหรับการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น โดยให้ความสำคัญแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษามีการสร้างสำนึกให้เกิดความเคารพสิทธิ

2. การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคม สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต การสร้างอนาคตภาพงานด้านสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต โดยใช้เทคนิควิธีการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) นั้น ชี้ให้เห็นว่าพระศาสนจักรมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์สถานการณ์สังคม และนำข้อมูลมาวางแผนกลยุทธ์เพื่อช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่องและทันท่วงที สามารถพิจารณาได้จากการกำหนดนโยบาย และเอกสารต่าง ๆ ของพระศาสนจักร ที่เน้นถึงการสำรวจสถานการณ์ทางสังคม สถานการณ์ทางวัฒนธรรม ปัญหา และผลกระทบด้านต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมต่อสถานการณ์

ปัจจุบัน จากบทปราศรัยของพระคาร์ดินัลชาร์ลส์ มอง โบ (Cardinal Charles Maung Bo) ประธานสหพันธ์สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งเอเชีย ในพิธีเปิดการประชุมบิชอปแห่งเอเชีย โอกาสครบรอบ 50 ปี ของการก่อตั้งสหพันธ์ฯ (ค.ศ. 1970-2020) เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ. 2022 ณ สักการสถานบุญราศีคุณพ่อนิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ที่กล่าวถึงสถานการณ์ของพระศาสนจักรในเอเชียว่า “พระศาสนจักรในทวีปเอเชียก็กำลังถูกท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เราอยู่ท่ามกลางกลุ่มเมฆที่ทำให้เราหายใจไม่ออก จากความขัดแย้ง การพลัดถิ่น การล่มสลายของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่หนักล้น การระบาดใหญ่ และความอดอยากของคนนับล้าน ลัทธิการทำศาสนาให้เป็นเรื่องของวัตถุ (Secularism) ระบอบประชาธิปไตยเผชิญกับความท้าทายที่รุนแรง พื้นฐานและความรุนแรงทางศาสนาคุกคามสันติภาพของโลก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ตั้งคำถามกับพวกเราว่า พระศาสนจักรในทวีปเอเชียจะเป็นประกาศกแห่งสันติภาพได้อย่างไร ท่ามกลางความวุ่นวายอันหลากหลายที่เกิดขึ้นทั่วโลกของเรา” ซึ่งให้เห็นชัดว่าพระศาสนจักรให้ความสำคัญกับปัจจุบัน และเน้นการดูแลสิ่งสร้างของพระเจ้าด้วยแนวทางที่ทันสมัย และเหมาะกับยุคปัจจุบัน ดังใน แผนอภิบาล คริสตศักราช 2010-2015 ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย อภิบาลชุมชนศิษย์พระคริสต์ ร่วมพันธกิจแบ่งปันข่าวดี ที่กล่าวว่า โลกในยุคปัจจุบัน มีปฏิสัมพันธ์กันหลายรูปแบบและหลายมิติมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งทำให้มีโอกาสที่จะขัดแย้งสูง โดยมีโลกาภิวัตน์เป็นต้นเหตุ อีกทั้งยังมีเครือข่ายที่ซับซ้อน ก่อให้เกิดผลกระทบทั่วถึงกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังตัวอย่างของโรคระบาด ภาวะโลกร้อน วิกฤติเศรษฐกิจและการเมือง การก่อการร้ายข้ามชาติ รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่กระทบคนทั้งโลก ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้ยากไร้จำนวนมากที่ได้รับผลกระทบ เขาเหล่านั้นเป็นผู้ที่อยู่ในฐานล่างของโครงสร้างสังคม ถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อการเติบโตของโลกวัตถุนิยม ชนกลุ่มของผู้มีงมงีกลับบกพร่องด้านศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งมีจำนวนมากขึ้น และกลายเป็นผู้ที่ทำลายความดีส่วนรวมของสังคมโลก จนเกิดความเหลื่อมล้ำกันระหว่างประเทศมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2553) ทำให้พระศาสนจักรในประเทศไทยต้องขับเคลื่อนงานด้านสังคมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งงานสังคมของพระศาสนจักรไทย มีงานที่หลากหลาย ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การศึกษา การช่วยเหลือผู้ยากไร้ ไปจนถึงการพัฒนาชุมชน โดยเป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน ที่เน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ และจิตสำนึกที่ดี เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว อาศัยการสร้าง

ความร่วมมือ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาสังคม (สีลม ไชยเผือก, 2545) โดยการดำเนินงานสังคมของพระศาสนจักรไทยในอนาคต ควรเน้นสร้างจิตตารมณ์ เป็นต้นความตั้งใจจริงและความเข้าใจในปัญหาของสังคม และความยั่งยืน โดยโครงการต่างๆ ต้องออกแบบให้สามารถดำเนินต่อไปได้ในระยะยาว และสร้างผลกระทบที่เป็นรูปธรรม แก่บุคคล กลุ่มเป้าหมาย อาศัยการบูรณาการ การทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดพลังในการแก้ไขปัญหา เป็นไปตาม กฎีกาสมาคมชัษาใหญ่ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย คริสตศักราช 2015 "ศิษย์พระคริสต์เจริญชีวิตประกาศข่าวดีใหม่" ที่เน้นย้ำว่า พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยตระหนักว่า การทำงานเป็นทีมและเครือข่ายมีความสำคัญอย่างยิ่ง พระศาสนจักรต้องสร้างเครือข่ายในชุมชนวัดโดยอาศัยองค์กรต่าง ๆ บูรณาการประสานเครือข่ายเพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์สร้างความเป็นปึกแผ่นหนึ่งเดียวกันในการปฏิบัติพันธกิจ ร่วมกันของพระศาสนจักรทุกระดับ ทั้งระดับวัด ระดับสังฆมณฑล และระดับสภาพระสังฆราชฯ (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) สอดคล้องกับคำสอนคาทอลิกสำหรับเยาวชน ที่กล่าวว่า การทำงานไม่ได้สิ้นสุดในตัวเองแต่ควรให้บริการเพื่อพัฒนาสังคมมนุษย์ด้วยเหตุนี้ ปฏิกริยารุนแรงที่นำไปสู่ลัทธิคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกจึงมุ่งมั่นให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่มนุษย์ทุกคนร่วมมือกันทำงาน และมีส่วนร่วมในความเจริญมั่งคั่งที่บรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งการเน้นเรื่องค่าจ้างที่เป็นธรรมให้ทุกคนมีชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรีและเรียกร้องให้คนร่ำรวยปฏิบัติคุณธรรมความพอประมาณความร่วมมือร่วมใจ และการแบ่งปัน (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม, 2562) โดยประเด็นด้านความท้าทายและแนวทางการพัฒนา จำเป็นต้องตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินที่เน้นช่วยเหลือที่รวดเร็วและการสร้างการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว ต้องสื่อสารหลักคำสอนของพระเยซูเจ้าให้เข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลเป้าหมายแห่งข่าวดีทุกคนได้มีโอกาสรับรู้สัมผัสและเชื่อในความรักเมตตาของพระเจ้าโดยผ่านทางชีวิตของคริสตชนแต่ละคน (สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2558) นอกจากนี้การดำเนินงานด้านสังคม ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ที่ควรเพิ่มขึ้นประการแรกคือ การประสานเครือข่ายระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน ประการต่อมาคือ งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง งานรณรงค์เพื่อ

ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ และประการสุดท้ายคือ งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อน

ข้อเสนอแนะ

1. **ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย** จากการสังเคราะห์เอกสารของพระศาสนจักร ที่ทำให้เห็นมิติต่าง ๆ งานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ได้แก่ ด้านที่ 1 งานสงเคราะห์ ช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนด้านที่ 2 งานการศึกษาเพื่อสร้างสำนึก ให้เกิดความเคารพในสิทธิ ด้านที่ 3 งานสร้างความเข้มแข็งให้คนยากจนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง ด้านที่ 4 งานรณรงค์เพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับโครงสร้าง และด้านที่ 5 งานประสานเครือข่าย ระหว่างภาคีทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรและการบูรณาการงานร่วมกัน โดยผู้เกี่ยวข้องสามารถนำการดำเนินงานด้านสังคมของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยทั้ง 5 ด้านนี้ เป็นแนวทางในจัดกิจกรรมด้านสังคม เพื่อการอภิบาลตามวัด หรือโรงเรียน อย่างเป็นรูปธรรม และเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

2. **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** การวิจัยเรื่อง มองอดีตและปัจจุบัน สู่ทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทย ทำให้ได้แนวทางการนโยบายและทิศทางการงานด้านสังคมของพระศาสนจักรในประเทศไทยในอนาคต ดังนั้นการทำวิจัยในครั้งต่อ ๆ ไป อาจศึกษาเอกสารอื่น เพิ่มเติมของพระศาสนจักร เพื่อขยายขอบเขตของแนวทางการดำเนินงานทางด้านสังคม ควบคู่ไปกับนโยบายของภาครัฐ หรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคม

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ, บาทหลวง ดร.อภิชาติ ชินวงศ์, ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน
บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงวิทยา เลิศทองศักดิ์,
บาทหลวง ผศ. ดร.พรังขิส ไก่ส์, บาทหลวง ผศ. ดร.วุฒิชัย อ่องนาวา

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกคริสตศาสนธรรม. (2562). *คำสอน
พระศาสนจักรคาทอลิก (ฉบับใหม่รวมเล่ม)*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- ยอด พิมพิสาร. (2562). *สมณสาส์นหลังการประชุมสมัชชา "พระศาสนจักรในเอเชีย"*. โรงพิมพ์
อัสสัมชัญ.
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2553). *แผนอภิบาล คริสตศักราช 2010-2015
ของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย อภิบาลชุมชนศิษย์พระคริสต์ ร่วมพันธกิจ
แบ่งปันข่าวดี*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2558). *กฤษฎีกาสมัชชาใหญ่ของพระศาสนจักร
คาทอลิกในประเทศไทยคริสตศักราช 2015 "ศิษย์พระคริสต์เจริญชีวิตประกาศข่าวดี
ใหม่"*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565, 24 ตุลาคม). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
(พ.ศ. 2566–2570)*. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง, 46.
- สีลม ไชยเผือก. (2545). *คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร ค.ศ.1891–1991 เล่ม 1-3*.
โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- Benedict XVI. (2009). *Encyclical Letter Caritas in Veritate of the Supreme Pontiff
Benedict XVI to the Bishops Priests and Deacons Men and Women
Religious the Lay Faithful and All People of Good Will on Integral
Human Development in Charity and Truth*. Holy See.
- John Paul II. (1999). *Ecclesia in Asia: An Evaluation*. Holy See.